

Ág Tibor méltatása (Balogh Csaba)

Magyar Kultúra Napja 2009

A népzene gyűjtő, karnagy, pedagógus, szakíró Ág Tibor 1928. április 13-án született Pozsonyban. Zenével otthon kezdett foglalkozni. Édesapja és bátyja példáját követve tízéves korában hegedülni kezdett, majd egy évvel később beiratkozott a városi zeneiskolába, ahol Bartók Béla barátja Albrecht Sándor tanítványaként zongorázni tanult. Évekig csellózott és klarinézott is.

Kitűnő alapot adott ez egy későbbi kórus- és zenekarvezető, népzenekutató muzsikus számára. Életútja elég tekervényesen vezetett tovább. A család gyakran volt kénytelen egyik albérletből a másikba költözni, s így az iskoláit is állandóan változtatni kellett. Járt az orsolyák tanítóképzőjének gyakorlóiskolájába, háromnyelvű elemibe, polgári fiúiskolába, sőt kereskedelmibe is.

1945 májusában Pozsonyból Ligetfaluba, a magyarok gyűjtőtáborába deportálták a családot, majd a hontalanság évei következtek; így tanulmányait nem folytathatta. Miután megkapta a csehszlovák állampolgárságot, 1949. augusztus elsején a Cse-madok Központi Bizottsága Kulturális Osztályának lett hivatalos dolgozója. Leérettségizett, majd a Pedagógiai Főiskola hallgatója volt. 1951 és 1953 között a Komenský Egyetem Bölcsészkarát látogatta zenetudomány-néprajz szakon. De 1953-ban, amikor egy hivatásos magyar dal- és táncegyüttes, a NÉPES szervezésére került sor, választania kellett az iskola és az együttes között. Erről így vall: „Én az utóbbit választottam. Nem bántam meg, mert amit ott tapasztalati úton elsajátítottam, többet ért egy diplománál.” Így lett a Népes művészeti vezetője.

Katonaévei alatt nagyhírű énekkart szervezett alakulatánál. 1956-ban Galántára került, elvállalta az akkor alapított Kodály Zoltán Daloskör vezetését, melynek hosszú éveken keresztül volt karnagyja; közben tanított is.

1951-ben Takács András néptáncossal kezdte el a szlovákiai magyarság folklórhagyományát gyűjteni és rendszerezni. Az első gyűjtőút Nyitragerencsérre, Kolonba, majd Martosra vezetett. Ez az első út közel 100 dallam lejegyzését eredményezte. A NÉPES feloszlata után 1957-ben az Ifjú Szívek Dal- és Táncegyüttes karnagyja, majd igazgatója 1962-ig.

Ág Tibor gyűjtési eredménye csodálatra méltó: 164 kottás füzet és 202 magnetonfontekercs telt már meg, amelyek összesen több mint 16 000 gyűjtési egységet (főleg vokális népzenei felvételt) tartalmaznak a Csallóköztől a Bodroghözíig elnyúló hatalma területen.

1962-ben a Dunaszerdahelyi Járási Művelődési Központba került. Egy évvel később Nagymegyeren kapott lakást; azóta itt él családjával. Hosszú ideig sikeresen vezette a későbbiekben Bárdos Lajosról elnevezett vegyeskart. Közben számos előadást tartott a Csehszlovák Rádió magyar adásában. A hetvenes években a a Nyitrai

Pedagógiai Fakultás Magyar Tagozatán intonációt és karvezetést oktató, s karnagy volt a Magyar Tagozat vegyeskarának.

A hatvanas években sorra alakultak a kórusok. Ág Tibor 15 kórusnak lett a vezetője. Jó néhányuk ő volt az alapítója is. Ott volt a CSMTKE bölcsőjénél, és egy bő évtizeden keresztül vezényelte is a Tanítókórust.

Életének javarészét azonban a népzenei gyűjtőmunkának szentelte és szenteli. Csodálatra méltó, kitartó tevékenységének eredménye a már említett több mint tizenhatezer gyűjtési egység, amelynek közreadása folyamatban van.

Ág Tibor szervezője és tanácsadója volt az 1968-ban indított Tavaszi szél vizet áraszt népzenei mozgalomnak. Jelenleg a Bíborpiros szép rózsza országos népzenei vetélkedő szakmai irányítója.

Megannyi népzenei tárgyú publikációja jelent meg. Pedagógusok, népzeneészek, karnagyok, néprajzosok, népdalkórusok egyaránt nagy érdeklődéssel forgatják népdalgyűjteményeit. Számos tanulmánya jelent meg a Fáklyában, az Irodalmi Szemlében, a Hétközben, az Új Szóban, a Nőben, a Cserkészben, a Katedrában.

1989 óta a Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság tiszteletbeli elnöke; 1993-tól a Társaság Népzenei Munkaközösségének vezetője, 1983-tól a Magyar Néprajzi Társaság külföldi tiszteletbeli tagja.

A Nemzetközi Kodály Társaság emlékermének tulajdonosa, a kilencvenes évek elején a Márai Sándor Alapítványtól Nyitott Európáért-díjat, 1998-ban az Esterházy Alapítványtól Pro probitate kitüntetést, 2001-ben Posonium Életmű-díjat kapott. 2002-ben a köztársasági elnök a Ludovít Štúr-díj harmadik fokozatával tüntette ki.

Gál Sándor méltatása (Lacza Tihamér) Magyar Kultúra Napja 2009

A csend áradása

Ha felütjük az irodalmi lexikon Gál Sándor munkásságát összefoglaló szócikkét, akkor egy felfelé ívelő írói és költői pálya körvonalai bontakoznak ki előttünk. De aki ismeri magát az embert, bizony ezt a viszonylag terjedelmes, két hasábnyi szöveget is csak vázlatnak érzi, hiszen ő az a szlovákiai magyar író, aki képtelen az irodalom bármennyire is tág keretei között megmaradni, minden tette, gondolata, sőt leírt szava is több pusztá irodalomnál. Pedig már az irodalom felé is göröngyös úton indult el. Amikor 71 éve, 1937. november 29-én Búcsón meglátta a napvilágot az újabb világégés szele már megremegtette a levegőt. A háborút kisgyerekként élte át, s mire iskolás korba lépett már egy újabb, a szlovákiai magyarokat egyként sújtó megpróbáltatással kellett szembenéznie. Szlovák iskolába kellett járnia egy színmagyar faluban, majd egy olyan szakközépiskolát végzett el, ahol az irodalom nem számított meghatározó tantárgynak. De valahol a lelke mélyén már ekkor költőnek és írónak készült, és amikor leérettségizett a ma már nem létező gadóci mezőgazdasági középiskolában, a sorköteles szolgálat letöltése után újságírónak állt. Közel tíz évig dolgozott a *Szabad Földműves* című hetilapnál, riportokat írt, de közben megjelentek első versei és elbeszélései is. Az 1960-as években ifjú házasként Szencen élt, ahol bekapcsolódott a Csemadok munkájába és egyik kezdeményezője és elindítója volt a Szenczi Molnár Albert Napok címen ismertté vált kulturális rendezvénysorozatnak. Találkozása a Csemadokkal és a közösségépítés feladataival egy életre szól, hiszen attól kezdve élete és tevékenysége elválaszthatatlanul összeforrt kulturális és közművelődési szervezetünkkel és ezen az sem változtatott semmit, hogy a sors a Felföld nyugati csücskéből egészen keletre, Kassára röpítette, ahová színházat alapítani indult és neki is elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy a Thália Színház az idén már a 40. esztendejébe léphetett. De Kassán nemcsak a tizenkétemeletes bérházban volt az otthona, hanem a Csemadok városi és járási szervezetének irodájában is, ahol legalább annyi időt töltött, mint családja körében, sőt, ha a különböző alapszervezeti évszázókat és regionális Csemadok-rendezvényeket vagy éppen a Csemadok országos választmányának vagy elnökségének az üléseit is beleveszem, akkor talán sokkal többet is. És persze Kassán sem adta alább, mint Szencen, hiszen elsősorban az ő kitartó igyekezetének köszönhetően született meg a Fábry Napok, ahol az elmúlt évtizedekben sok száz kiváló tudós, író és közéleti ember fordult meg és tartott előadást. A szlovákiai magyar értelmiségiek nagyon fontos fóruma volt, talán érdemes lenne egyszer kötetbe gyűjteni a Kassán elhangzott előadások legjavát, nemcsak izgalmas szellemi élményt kínálna, hanem egy korszak krónikáját is.

Azt csak mellékesen említem, hogy éveken át a magyarországi Anyanyelvi Konferencia néven ismert mozgalomnak is egyik felvidéki motorja és mindenese volt.

Természetesen Gál Sándor legfőbb terepe az irodalom és a publicisztika. Amikor Kassára költözött, megvált a *Szabad Földműves* szerkesztőségétől és hamarosan a Csemadok képes hetilapjának, *A hétnék* a kassai szerkesztője és „nyomdai nagykövete” lett. A lapot ugyanis akkoriban már ott nyomtatták és Sándorra hárult a feladat, hogy a nyomtatás előtt még egyszer átnézze a kefelevonatokat. Közel húsz éven át én is kollégája lehettem, és bár a nagy távolság miatt ritkábban találkoztunk, írásai révén képet alkothattam róla, hogy mi foglalkoztatja éppen. Újságíróként is mindig nagyobb ívű vállalkozásokba fogott. Sorozatot írt a szlovákiai magyar oktatásügyről, a dél-szlovákiai falvak mezőgazdaságáról, de gyakran faggatta az öregeket is, akik a két nagy háborúról, a múlt tragikus eseményeiről beszéltek neki. Ezekből az írásokból később riportkötetek, publicisztikai válogatások születtek. És persze folyamatosan írta verseit is. Bajban lenne az, aki megpróbálná összeszámolni eddig kiadott köteteit. Első versválogatása, az *Arc nélküli szobrok* 1964-ben jelent meg és a kritika már akkor úgy vélekedett, hogy a Nyolcak nemzedékének egyik megkésett képviselője jelentkezett. Akkoriban még csak kereste a saját hangját, de a hetvenes évektől kezdve már egyértelművé vált, hogy a szlovákiai magyar líra egyik meghatározó egyénisége és erre Magyarországon is felfigyeltek. Sokműfajú író, hiszen volt idő, amikor legalább annyi elbeszélést publikált mint verset, közben pedig gyermekmeséket is írt, sőt a drámával és a hangjátékkal is megpróbálkozott s valamikor a kilencvenes évek második felében Miskolcon egy kisregényét is kiadták. Szeberényi Zoltán írta a róla 2000-ben:

„Negyvenhárom éve publikál rendszeresen, ismereteink szerint több mint harminc kötet, sok száz cikk, glossza, nyilatkozat stb. képezi életművét. Ezt a teljesítményt csupán egy átgondolt alkotói program és az a teremtő nyugtalanság tette lehetővé, amellyel Gál Sándor reflektálja a számára átélhető valóságot.”

Gál Sándor már Kassára költözésekor tudatosította, mennyire hiányzik egy olyan irodalmi és közéleti folyóirat, amelyet Kassán vagy a régióban szerkesztenek és adnak ki. A kommunista diktatúrában nem sok esélye volt ennek, de az 1989-es rendszerváltozás után felcsillant a remény, hogy talán lehet belőle valami. Gál Sándor elindította a *Keleti Naplót*, amely sok küszködés árán négy évig megjelent, és ennek a történetét egy könyvben is megírta nemrég.

Szeberényi még több mint 30 kötetet említ, de Gál Sándor az azóta eltelt nyolc évben is rendszeresen dolgozott és az AB ART kiadónál elindult életműsorozata mellett újabb kötetekkel is jelentkezett, és ma már kiadott könyveinek a száma meghaladja a negyvenet. Vitathatatlanul egyik legtermékenyebb írónk és költőnk ő, de ez a mennyiség egyúttal nagy minőségi értéket is képvisel, amely tiszteletet parancsol. Sajnos a betegség megakadályozta őt abban, hogy személyesen vegyen részt ezen az ünnepségen, ahol a magyar kultúra terén végzett nagyon hasznos és áldásos tevé-

kenységét szeretnénk megköszönni, ezért innen kívánunk neki mihamarabbi felgyógyulást és töretlen lendületet, erőt az alkotáshoz.

Gál Sándor főbb művei

Verskötetek: Arc nélküli szobrok (1964); Napéjegyenlőség (1966), Szabad vonulás (1969); Kölapok (1973); Tisztább (1976); Folyó (1978); Új Atlantisz (1982); Az Éden és Golgota (1984); Egyetlen idő (1988); Európa vadonában (1989), Kettényílt napkorong (1992); A következő halál (1994); Szél (1995); Két óceán között (1997); 65 vers (2002); A tékozlás emlékei (2008)

Elbeszélések: Nem voltam szent (1964); Múmia a fűben (1970); Első osztályú magány (1974); Kavicshegyek (1979); A fekete ménes (1981);

Gyermekkönyvek: Szürke ló (1972); Csikótánc (1974); Mese a hétpettyes házikóról (1983); Héterdő (1992);

Publicisztika, riport, szociográfia, visszaemlékezés, kisregény: Liliomos kürtök (1979); Mesét mondok, valóságot (1981); Mélyutak (1985); Ahol élünk (1989); Függőleges hullámváz (1992); Írott beszéd (1993); A megtorlás békéje (1993); Az éjszaka horizontja (1994), Kerek nagyasszonyhoz címzett fogadó (1999); A hívás ígézetében (2000), Szép világ (2000), Nagyida (2001); A megérintett (2002); Smink nélkül (2004)

Kitüntetések

Madách Imre-díj (1970); Berzsenyi-díj; A Magyar Köztársaság Elnöke Aranyérme, A Magyar Köztársaság Lovagkeresztje, József Attila-díj (1994); Posonium Életmű-díj (2005); A Szlovák Köztársaság Ezüstplakettje (2005), különböző nívódíjak etc.

Őszi Irma méltatása (Dániel Erzsébet)

Magyar Kultúra Napja 2009

Ősziné, Győrös Irma neve fogalommá vált az érsekújvári járásban. Nem azért, mert ő volt az országban az első nő, akit a Csemadok járási titkárává választottak, hanem azért, mert gyakori és rendszeres látogatásai által, személyes jó kapcsolatot tartott a járás minden egyes magyar községe pedagógusával, faluvezetőjével és mindenkivel, aki a magyar kultúra istápolója volt. Tudnunk kell, hogy a kezdetekben a Csemadok járási titkárságának semmilyen közlekedési eszköze nem volt. Irmánk egyre több időt töltött a fagyos állomásokon, mint irodájában. Neki köszönhető, hogy a Csemadok a járásban meghatározó tényezővé vált. A szövetség megalakulása 60. évfordulóján Őszi Irma számunkra példát mutat magyarságszeretetével, önzetlen tenniakarásával.

Ő maga így vall:

„Csodálatos évek voltak. Eleinte csak kilenc szervezetünk volt, meg egy szolgálati biciklink, azzal jártunk Szimőre, Andódra, még Tardoskeddre is, de az udvardiak például fiákert küldtek értünk az évváróra. Az első gyűlésemet sosem felejttem el. Jött a meghívó Kürtről, hogy évvárót tartanak, a járásról okvetlenül menjen ki valaki. Az a valaki csak én lehettem, mert a többieket elvezényelték szövetkezetet alakítani. Még sosem jártam Kürtön. Az állomáson egy fiatalasszony azt kérdezte, hová akarok menni. Mondom, a kultúrházba, Csemadok-gyűlésre. »Jöjjön velem, ez a keskeny út oda visz, nem kell kerülőt tenni.« Igen ám, de éjjel vihar volt, megáradt a patak. Hogy lehet átkelni? Le a cipőt, harisnyát, átgázoltunk a vízen, a túloldalon felhúztuk a harisnyát, cipőt... Felkísértek a színpadra, és az elnök bejelentette, hogy átadja a szót a járási küldöttnek. Az volt a szerencsém, hogy létezett a Csemadok-híradó, s abban feltüntették, milyen rendezvényekre készülnek. Erősen belekapaszkodtam az asztal szélébe, és ezekről beszéltem.

Könyvterjesztéssel is foglalkoztunk. Megkaptuk a könyveket a Magyar Könyvbarátok Körétől, és vittem a Párkány környéki falvakba. A vonaton is árusítottam. Előfordult, hogy mire Párkányba értem, kiürült a táskám.

Több publikáció szerzője: megírta a Kamocsáról kitelepítettek történetét (Itt születtem), a Csemadok helyi alapszervezetének krónikáját (Fáklyalobogás), a Csemadok érsekújvári járási szervezetének történetét (Ötven év szolgálat) és a kamocsai zsidók történetét (Itt születtek ők is).

Bolondos egy vénasszony vagyok, de az Isten szeret engem. Tizenöt éve nyugdíjas vagyok, tizenhárom éve özvegyen élek, de nem vagyok magányos. Ha kinyitok egy fiókot, az tele van régi emlékekkel.”

Takács András méltatása (Bors Éva)

Magyar Kultúra Napja 2009

Takács András szerencsés csillagzat alatt született 1931-ben egy Gömör lankáin megbúvó kis településen Sajóiban. Ez időben még éltek a paraszti faluközösség iratlan szabályai. A szép nóta és a tánc rangot jelentett. Ezt vitte magával és folytatta a miskolci kollégiumban. Molnár Pista bácsi jó mestere volt. Mikor megnyíltak a magyar iskolák Komáromba került. Az iskolának jóhírű táncsoportja volt. A jómozgású fiatalember feltűnt zenetanára Mózsi Ferencnek. Ösztönzésére jelentkezett az akkoriban megalakult hivatásos szlovák népi együttesbe a SLUK-ba. Egy időnyit ott táncolt. Figyelte Štefan Tóth táncpedagógus és koreográfus munkáját.

A Csemadok szakelőadókat keresett. A népművelési osztályon Ág Tibor volt a zenei szakelőadó. A néptánc szakelőadója 1951-től Takács András lett. Kodály és Bartók gyűjtőmunkája nyomán elindultak a még élő néphagyomány megörökítésére.

Korkövetelmény volt egy hivatásos magyar néptánc-együttes megalapítása. Tüzetes szervezés után 1954-ben megalakult a NÉPES. Pár név méltó az emlékezésre: Felleghy István, Béres József, Ág Tibor, Szíjjártó Jenő, Hemerka Olga, Takács András. Az együttes bemutatói hatalmas tömeget vonzottak. Így sikere lett a veszte. Politikai ügy lett belőle. Egy év múlva megszüntették. A fiatalok viszont a néptáncot nem hagyták abba. A Pozsonyban összejött főiskolások csoportot alapítottak. A Pedagógiai Gimnáziumnak is nagyon jó kultúrscsoportja volt és táncoltunk tovább. Takács András mindig segítőkész volt. A két csoport együttes fellépéseiből született az Ifjú Szívek. Takács András az együttesnek két időszakban is igazgatója és koreográfusa lett. A további életútjára döntő hatással volt egy átélt Maros-i lakodalmas. Néprajz-gyűjtő, szervező, táncoktató és koreográfus. Közben doktori diplomával befejezte tanulmányait.

A táncscsoport vezetői összejöveleken neves magyarországi és hazai szakemberek oktatták a népzenei ismereteket, táncot, tárgyi néprajzot, táncírást és olvasást. Itt nevelődtek ki a következő csoportvezetők.

1967-ben egy pozsonypüspöki lány Szabó Klári az ágyát magasra vetette, Takács András kalapját rajta felejtette. Azóta szerető családja, két lánya Judit és Ágnes, no meg unokái társaságában próbál a felhalmozódott gyűjtött anyag és események között rendet teremteni.

Az első könyve 1981-ben jelent meg a Mátusföldi Táncok címen. Nyugalomba vonulása óta megjelentek a Gömöri táncok a Csallóközi népi táncok a Bertóké és társai és a Népművészeti mozgalom 50 éve című könyvei.

Jelentős tevékenysége közül nem szabad kihagyni a MTA segítségével készült filmeket. Dr. Martin György szakértői munkája fémjelzi a felvidéki táncos folklór filmananyagát.

Megőriztük!

Egy végtelenül naiv ember – Újváry László (Juhász Dósa János)

Amikor jött a felkérés, megpróbáltam visszaidézni őt az emlékeimben. De nem emlékszem rá, hogy mikor ismertem meg. Csak úgy észrevétlenül megjelent és elvegyült az életemben. Valószínűleg egy szavalóversenyen találkoztunk, keresgetem reménytelenül a közös pontokat. Azt tudom, hogy annak idején alapítói voltunk egy versmondó egyesületnek, ahol mindenáron szerettek volna belőle elnököt faragni. De sikertelenül, ugyanis nem állt kötélnek. A posztot aztán rám tukmálták, nem sok sikerrel. Ma már az egyesület sem létezik, legfeljebb a belügyminisztérium jegyzi még valahol.

Újváry László, akiről ez a laudáció szól, szerencsés ember. Tudom, hogy most sokan felhördülnek, s megvádolnak azzal, hogy nem ismerem az érintett életrajzát, amely tele van meghurcoltatásokkal, keserű pillanatokkal, vissza nem adható, ellopott termékeny évekkkel. Nem lett belőle színész, ahogy kamaszfejjel tervezte, s nem lett belőle színházigazgató sem, ahogy a hatvanas évek forgatagában egy röpké pillanatra már beleélhette magát. Sőt elveszett az iskolaigazgatói poszt, a tanári állás, s még a pusztá egzisztencia is végveszélybe került. Holott akkoriban elsődleges volt a munkához való jog. Maradt a sofőrködés és a benzinkút. Tizenhat évig. Mégis Újváry László, Laci bácsi csodálatos éveket élhetett át az oroszokai, a garamszentgyörgyi és a csatai iskolában, ahol még meggyújthatta Gárdonyi Géza fáklyáját. Ahol a tanítói állás még komoly rangot jelentett, amikor a falu még közösségként működött, s a tanítót családtagként fogadták. Hány Laci bácsihoz hasonló megszállott pedagógus működött akkoriban, akiről mi már nem is tudunk, nem is hallottunk. Ahhoz ugyanis meg kellett volna őriznünk a történelmünket, s feljegyezni az utókornak okulásul. Pathó Károlyok, Kulcsár Tiborok, Veres Jánosok, Danis Katalinok, Tamás Aladárnék próbálták meg megőrizni és megőriztetni a magyarságunkat, akik nemcsak tanítottak, hanem színpadot és énekkart vezettek, s nekik köszönhető, hogy még mindig annyian hűek maradtunk elődeink nyelvéhez és kultúrájához.

Újváry László megjárta a poklok poklát is, amikor a normalizáció éveiben évtizedekre elhallgattatták, s egyetlen bűne magyarsága volt. S tudjuk, hogy a nacionalizmus nem rendszerfüggő, s ugyanazt a célt követte akár 1918-ban, akár 1945-ben, s ugyanezt teszi napjainkban is. Ahogy nem rendszerfüggő az emberség sem. 1990-ben látszólag rehabilitálták, s a benzinkutasságot ismét felcserélhette az igazgatói állásra. De gyorsan kiderült, hogy az emberek mit sem változtak. A látszólagos egyenlőség diktatúrájából átléptünk a pénz birodalmába. S elkezdődött a versenyfutás a lelkekért, s még inkább a magyarságunkért. Amíg a diktatúra és az internacionalista nemzetköziség jegyében lezárt határok összekovácsolták a nemzeti

kisebbségeket, a szabadnak hitt világ újból tág teret adott a sovinizmusnak, s a kisdied lelkek ismét mások ellenében próbálták-próbálják meghatározni önmagukat.

Léva, Újváry László szeretett városa 1945 után még közel 80 százalékos magyarsággal büszkélkedhetett. Ma már lassan a 10 százalék is csak foggal-körömmel tartható. S nem vigasz a még kitartó lévaiak számára az sem, hogy a többi felvidéki magyar város sincs kedvezőbb helyzetben. Mint oldott kéve, széthull lassan nemzetünk.

Feladni persze mégsem szabad. Igaz, ehhez a hithez ma már végtelen naivitás szükségeltetik, sziszifhoszi hit, de Újvári László soha, egy pillanatra sem adta fel a reményt, hogy az a bizonyos kő egyszer csak felér arra a csúcsra.

Ha már nem lehetett profi színházigazgató, s nem lépett a világot jelentő deszkákra sem, mégis megadatott számára a színpadon való létezés, s a nyolcvanas években a lévai Bárka Színpadon több felejtethetlen előadásnak lehetett részese. S talán nem véletlenül választotta előadásainak hőseiül Tótékat, Hoppárézimit, Kolhaas Mihályt, Noét vagy a Galopp a vérmezőn ezredesét. Mintha ezekben a sorsokban is picikét a saját maga által végigjárt utat élte volna végig, a hatalom által kiszolgáltatott és sárba taposott, de mégis felemelt fejjel az Úr előtt büszkén álló nagybetűs Emberét. Az ember ugyanis tényleg nem arra született, hogy legyőzzék.

Újváry László, Laci bácsi tényleg szerencsés ember. No, nem azért, mert felvidéki magyarságunktól eltérően neki már megírták az életrajzát, s Csáky Pál dokumentumregénye által egy sokat megélt kisebbség elé is tükröt tart, hanem mert szelíd naivitásában is meg tudta őrizni egy közösségbe vetett hitét, amely mindennél, még a családjánál is fontosabb vezérfonálnak bizonyult.

S mi, akik itt vagyunk, s ünnepelni jöttünk, még szerencsésebbek vagyunk, hogy egy rendkívüli embert köszönhetünk, aki a maga szerénységével csak így fogalmaz, összefoglalva a maga mögött hagyott évtizedeket: „Álmaink voltak, energiáink, nekifeszüléseink. Hiszem, hogy a meghatározó percek nem vesznek el az emberek életéből. Hiszem, hogy volt értelme egy jobb világ reményéről álmodozni. Megpróbáltunk emberek maradni egy bonyolult évszázadban – s ma is úgy gondolom, hogy ez nem volt kevés”.